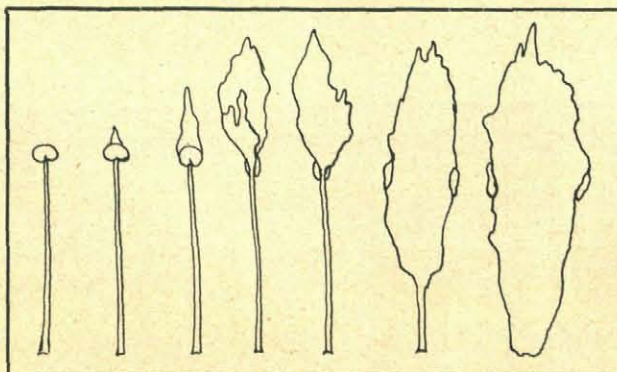

STOFZAAD.

5

helmknoppen even hoog als de stempel, het tweede sterk behaard, de helmknoppen lager dan de stempelrand.

2. Beide soorten komen zowel voor onder dennen als onder beuken of nog op andere standplaatsen.
3. Bij het Lente-Stofzaad is zelfbestuiving, bij het Zomer-Stofzaad kruisbestuiving regel.

Een reeks van overgangen van meeldraad tot kroonblad.

4. Tusschen beide soorten komen talrijke overgangsvormen voor.

JAC. P. THIJSSSE.

DE GRUTTO.

(*Limosa limosa*).

HET vroege voorjaar is voor elken vogelvriend, ik zou haast zeggen, de aangenaamste tijd. Elken dag wordt er uitgekeken naar nieuw-aangekomen trekvogels en door het geheugen, of nog beter een daartoe aangelegde lijst te raadplegen, weet men bijna nauwkeurig, wanneer men de verschillende soorten kan verwachten en als oude bekenden welkom kan heeten. Na een maandenlange scheiding kan ik er tenminste hartelijk naar verlangen, een bekende figuur weer aan te treffen, een lang ontbeerd geluid weer op te vangen.

Even goed als ik weet, met elke vacantie weer oude vrienden te ontmoeten, even goed weet ik ook, dat ik tusschen 20 en 25 Maart kan verwachten den grutto, den meest gracieusen bewoner onzer weilanden. In dien tijd zie ik bijzonder scherp uit; het zou me spijten, het mooie dier niet op den dag zelf van zijn terugkomst te zien en te hooren.

Heel moeilijk is dat nu juist niet; ik geloof, dat de grutto gezien en gehoord wil worden. Let er maar eens op en spoedig zult ge hooren een langzaam en welluidend „wi-to, wi-to, wi-de, wi-to“ hoog in de lucht en ge zult een snel vliegende vogel ontwaren met bewegingen, zoo grillig, zoo vlug, dat een watersnip er bijna jaloersch op zou kunnen worden. En hebt ge den grutto eenmaal waargenomen, dan zult ge hem overal aantreffen, tot onder den rook onzer groote steden. Zeldzaam is deze vogel gelukkig bij ons niet en de heele bevolking betreft in enkele dagen tijds haar broedplaatsen.

Zelf kan ik me den eersten tijd nooit genoeg verlustigen in den aanblik der drukke vogels en ze kunnen ook nooit te druk zijn. Maar dat ligt grootendeels aan hun mooi klinkend, min of meer fluitend geluid en aan de eindeloze variaties, die ze in hun stem weten te brengen.

Pas na hunne terugkeer, hunne thuiskomst, had ik bijna gezegd en dat is het toch ook eigenlijk, hoort men voornamelijk het rustige „wi-to, wi-to“, de laatste lettergreep iets lager dan de eerste en dit geluid wordt gewoonlijk onder het vliegen voortgebracht. Rijkelijk loont het dan ook de moeite zoo'n vliegende vogel nauwkeurig gade te slaan; hij verplaatst zich snel met langzamen doch forschen wiekslag en telkens gooit het dier zich om en om, beurtelings den linker- en den rechter-vleugel schuin omlaag gericht.

Overveen, 9 Mei 1913.

Broedende grutto.

Foto A. BURDET.

Minder kalm gedraagt de grutto zich als er een soortgenoot in de nabijheid komt; dan schiet hij pijlsnel vooruit, maakt zich nog slanker dan hij al is en met wild-jagende wieken stormen de vogels achter elkaar aan, waarbij het langzame roepen verandert in een vlug, bijna onafgebroken „wiet-wiet-wiet.“ Het

is alleen speelschheid, die ze aldus doet handelen en gewoonlijk willen de andere grutto's uit de buurt niet achterblijven. Met hun zessen of zevenen heb ik ze zoo achter elkaar aan zien jagen, totdat ze, hun spel moede, hun eigen verblijf weer opzoeken, waarbij ze dan onmiddellijk weer in hun oude, statige vliegwijze vervallen.

Interessant is het ook te zien, hoe de grutto den beganen grond bereikt. Als de pooten reeds op het groenende gras rusten, worden de vleugels loodrecht omhoog geheven en voor enkele seconden schitteren de witte onderzijden er van hel op.

Lang duurt het onbezorgde spel der vogels niet; een maand na hun aankomst is de tijd gekomen van nestbouw en eieren leggen. Evenmin als de andere steltoopers maakt de grutto veel werk van het nest. Een vrij groote, ondiepe kuil, belegd met levend gras, wordt voldoende geacht, om de eieren te ontvangen. In den regel is de grondkleur der eieren vrij donker, olijf-groen, waarop de vele

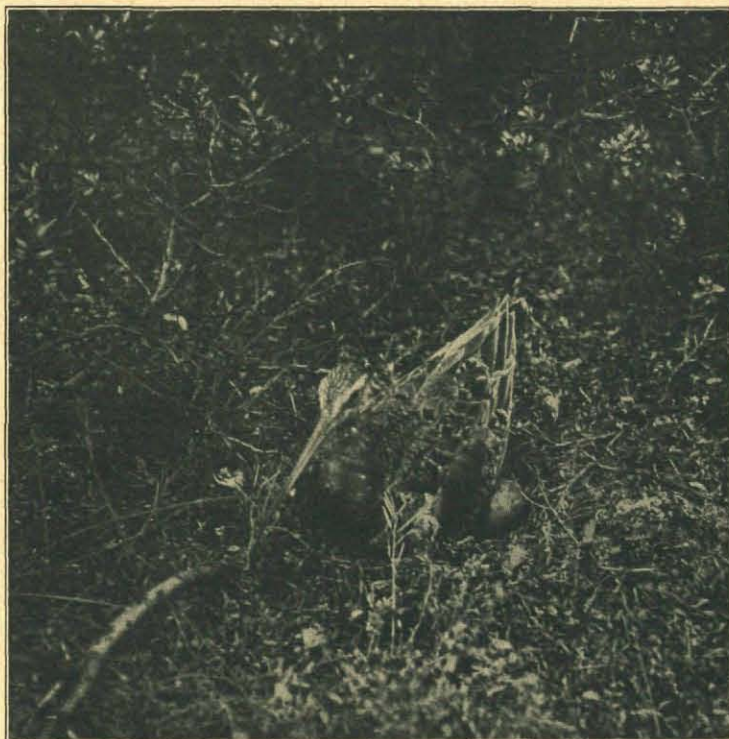
groote, donkerder vlekken haast ongemerkt vervloeien. De kleur der eieren en der nestbekleding vormt een natuurlijke beschutting, maar de groote opening in het dichte graskleed onzer jaar op jaar bemeste weilanden is oorzaak dat het nest spoedig opgemerkt wordt.

Als weidevogel staat de grutto hoog bij me aangeschreven, maar hooger acht ik hem nog als duinvogel en het doet me steeds weer genoegen, dat de langzame uitdroging onzer duinpannen den fraaien vogel niet heeft kunnen verjagen. Bij elke duinwandeling des voorjaars verheug ik me er in, dat hun aantal niet afneemt. Ik

zou ze niet graag willen missen in ons duinengebied; juist daar is het zien, het hooren van den grutto voldoende, om in me op te wekken herinneringen aan vroegere duintochten, herinneringen, die ik voor niets ter wereld zou willen ontberen. En daar is de vogel op zijn mooist en vertoeft er in de meest natuurlijke omgeving; daar moet hij zich in acht nemen tegen den bloeddorst van hermelijntjes, daar moet hij zijn jongen beschermen tegen den aanval van roofvogels. Vooral het laatste is hem

uitmuntend toevertrouwd en geen kiekendief, geen uil waagt zich te dicht in de nabijheid van een grutto's nest, fel bestookt door de wild neerschietende scherpe en rechte vogelbekken.

Nergens heb ik ook met meer genoegen naar de eieren der vogels gezocht en nergens is het moeilijker, ze te vinden. De duinplanten groeien niet zoo dicht opeen; ze hebben niet de lichtgroene kleur van het gras onzer weilanden en deze twee eigenschappen werken er aardig toe mee, het nest haast onvindbaar te maken.

Overveen, 27 Mei 1938.

Grutto zich op de eieren zettende.

Foto A. BURDET.

De beste kans, om een nest te vinden heeft men, door goed acht te slaan op de wegvliegende vogels. Allicht merkt men er dan een op, op vrij grooten afstand, die zwijgend wegvlucht met korten, bijna trillenden vleugelslag en met uitgespreiden staart. Dat is meestal het wijfje, dat, bij de nadering van het gevaar, het nest verlaat.

Veelal is het het mannetje, dat op dat gevaar gewezen heeft. Zijn gerekt, min of meer klagend en eenigzins bevend „wie-e-wiet“ is voor het wijfje al

Overveen.

Foto A. BURDET.

Nest van den grutto met 2 pas uitgekomen jongen.

voldoende om op te vliegen. Nadert men de nestplaats, dan komen de beide vogels, steeds angstig klagend, boven den indringer omzweven, waarbij hun roepen, vooral als het broeden is aangevangen, dikwijls overgaat in een nog klagender „wjieuw, wjieuw“. Bij afwisseling gaan de dieren op een verheven plaatsje in de buurt zitten, maar hun klagen blijft aanhouden.

Niet altijd merkt het vogelpaar de nadering van het gevaar intijds; maar dan passen ze een ander middel toe, nest en eieren verborgen te houden. De

broedende vogel drukt zich dan zoo plat mogelijk op het nest, den kop en snavel voorwaarts gericht en treffend is dan de overeenkomst tusschen het veerenkleed en de omgeving. Bij bekende nesten vooral kan men den grutto dikwijls gadeslaan door heel voorzichtig naderbij te komen. Zoolang men bij het nest staat, blijft het dier roerloos zitten, maar nauwelijks heeft men zich eenige passen van het nest verwijderd of het vliegt geruischloos weg, keert evenwel spoedig terug en blijft dan in de omgeving van het broedsel omvliegen. 't Is een uitmuntende manier zijn belager op een dwaalspoor te brengen!

Hoewel het grootste aandeel in het broeden voor rekening van het wijfje komt, onttrekt het mannetje zich toch niet geheel en al aan deze bezigheid. 't Verschil tusschen de beide vogels loopt nogal in het oog; de eerste is vrij eenvoudig; grijs met een geel-bruine tint aan hals en borst; de laatste heeft die lichaamsdeelen bijna bruinrood, althans in den broedtijd.

Zoodra de jonge vogels volwassen zijn en de oude dieren zich van hunne zorgen ontslagen weten, laten deze zich bijna niet meer hooren. Zoo stil zijn ze dan geworden, dat hun vertrek, gewoonlijk in September, soms al in Augustus, dikwijls onopgemerkt blijft. De fraaie kleuren zijn dan verdwenen en een enkel overwinterend exemplaar is soms moeilijk te herkennen en valt alleen door zijn grootte op, tusschen de vele gelijkgekleurde stelloopers.

Een groot deel van het vasteland aan Europa, tot aan den poolcirkel bijna, wordt in den broedtijd door den grutto bewoond. Aan gene zijde van de Noordzee kwam hij vroeger ook voor, maar daar hebben de lekkerbekken zijn uitroeijing op hun geweten. In het broedseizoen, als er geen wild te krijgen was, werden de grutto's opgevangen, vetgemest en tot voor vijf shillings per stuk aan den man gebracht. De voor dien tijd, ruim twee eeuwen geleden, buitengewoon hooge prijs bewijst wel, hoe de arme dieren bij de smulgrage Engelschen stonden aangeschreven. Hoeveel keer vijf shillings zouden hun nakomelingen er voor over hebben den grutto weer als broedvogel inheemsch te zien?

Op den trek vanaf 't laatst Juli tot in November en van April tot einde Mei, passeert hier nog een andere grutto in grooten getale; vooral buitendijks houdt die zich op in ontelbare troepen. 't Is de rosse grutto (*limosa lapponica*), een bewoner van Noord-Rusland en Siberië. Hij is een weinig kleiner dan onze inlandsche soort en veel donkerder roodbruin gekleurd. Sommige exemplaren blijven hier den geheelen zomer vertoeven, maar aan broeden denken ze hier niet; daarvoor ligt ons landje veel te Zuidelijk.

J. DRIJVER.

KIEVIT, KRAAI EN TURELUUR.

EZE vogels vormden in onze weiden een vrij getrouw trio. Van samengaan was echter geen sprake. Ze waren met z'n drieën in een en dezelfde zaak betrokken. „Als de kraai er niet bij was, zou het ook wel wonder zijn,” hoor ik de lezers al zeggen, die geregeld mijn opstellen in *De Levende Natuur* gevolgd hebben. En ze hebben gelijk. Zelden blijft de kraai daarin buiten spel. Met dit stukje echter is haar zondenregister, voor zoover mijn ondervinding, vrijwel vol. 't Is dan ook al welletjes, zou ik denken. Waar ik reeds in het najaar van 1902 in dit blad haar gedragingen ten opzichte van de reigers beschreef, daar wil ik ze in haar ver-